

Viedla tam aj stará furmanská cesta do Liptova

Hosťom slávnostného otvorenia Lesníckeho náučného chodníka J. D. Matejovie bol aj herec Ladislav Chudík

Jedným z najzaujímavejších náučných chodníkov, ktoré Lesy SR sprístupnili v poslednom čase širšej verejnosti, je Lesnícky náučný chodník Jozefa Dekreta Matejovie neďaleko Starých Hôr. Na slávnostnom otvorení privítali aj herca, majstra Ladislava Chudíka, ktorý si v mladosti zahral v jednom z najvýznamnejších slovenských filmov *Vlčie diery* (1948). Jeho dej, teda kľúčové scény tohto filmu, sa odohrávajú na trase náučného chodníka. Upozorňuje na to jedna z tabulí a na pamiatku aj čerstvý odtlačok ruky majstra Chudíka na brale. Ako povedal pri tejto príležitosti, svoje filmové scény si ešte pamätá. Na miesta, kde sa nakrúcali dramatické scény Vlčích dier, prišiel podľa vlastných slov najmä preto, aby si uctil pamiatku Paľa Bielika. Vo filme hral mestského

Tabuľa informuje o horskej osade Prašnica

mi Lesného závodu Slovenská Ľupča a hneď na začiatku upriamuje pozornosť na obrovský lesný požiar, ktorý v skalách, v mimoriadne zložitom teréne zo desať dní skúšal trpezlivosť a majstrovstvo hasičov zo širokého okolia. Pripomína ho informačná tabuľa a stále nezacelené jazyvy divokej prírody. Škodu vtedy vyčíslili na 6 mil. Sk a takúto sumu museli Lesy SR ešte vynaložiť v podobe nákladov na zásah. Požiar zrejme vznikol príčinami alebo z nedbanlivosti človeka a čas ukáže, čo všetko nenávratne zničil a čo bude treba v týchto skalách obnovovať.

Zaujímavou zastávkou sú aj vodné diela Motyčky a Dolný Jelenec. Dve vodné elektrárne dávajú zhruba jeden megawat elektrickej energie a sú príkladom schopnosti niekdajších staviteľov diela. Menej známe však je, že bol plánovaný aj tretí stupeň, v Uľanke, ktorý sa už ale neuskutočnil. Lesnícky náučný chodník má 9,5 km a turistov povedie aj po ďalších pozoruhodnostiach týchto dolín. Na jeho trase je napríklad aj osada Rybô,

Náučný chodník má 14 zastávok

na trase historického špaňodolinského banského vodovodu a ďalej povedie buď do Španej Doliny alebo po starej banskej ceste do obce Baláže.

Lesnícke náučné chodníky majú za cieľ ukázať bohatú históriu týchto miest, ale aj to, čo je spojené s novodobým lesníctvom. Často sú to zabudnuté pozoruhodnosti a vďaka nadšeniu lesníkov a dobrovoľníkov opäť ožijú v plnej kráse.

Čerstvý odtlačok ruky majstra Chudíka

ktorá sa v roku 1924 smutne preslávila pádom snehovej lavíny. O život prišlo v objatí snehu 18 ľudí.

História osídlenia starohorského priestoru je

spojená so vznikom baníckych, uhliarskych a lesníckych osád. Huty spotrebovali veľa dreva a drevného uhlia a postupne rozšírovali svoje teritórium hlbšie do lesov. Prvé uhliarske osady, Donovaly, Motyčky, Mistríky, Kordíky, údajne dostali svoje názvy od uhliarskych majstrov, ktorí ich založili. Úbytok lesov motivoval vtedajšieho štátneho lesmajstra J. D. Matejovie k umelému zalesneniu krasových svahov a hrebeňov borovicou a smrekovcom opadavým. V súčasnosti sú staré porasty evidované ako semenné a slúžia na reprodukciu lesa. Alebo ďalšia zaujímavosť, dolina Chytrô ukrýva ešte stopy starej furmanskej cesty, ktorá kedysi viedla z Pohronia do Liptova. Na prekonanie výškového rozdielu pomáhal furmanom drevený rumpál, po ktorom sú na skale ešte viditeľné stopy. Dokonca vraj do týchto služieb zapojili aj silu vodného kola. So záujmom a znalosťou tejto histórie vedel o tom porozprávať prvým návštevníkom náučného chodníka dnes dôchodca, lesník a ochrana prírody Július Burkovský.

na trase historického špaňodolinského banského vodovodu a ďalej povedie buď do Španej Doliny alebo po starej banskej ceste do obce Baláže. Lesnícke náučné chodníky majú za cieľ ukázať bohatú históriu týchto miest, ale aj to, čo je spojené s novodobým lesníctvom. Často sú to zabudnuté pozoruhodnosti a vďaka nadšeniu lesníkov a dobrovoľníkov opäť ožijú v plnej kráse. Náučné chodníky vznikajú po vzore Lesníckeho skanzenu vo Vydrovskej doline pri Čiernom Balogu a zatiaľ ich otvorili 13. Ďalšie sú naplánované na západnom a východnom Slovensku. Mali by prezentovať lesnícke rybárstvo, ale aj známu zubriu oboru. Na východnom Slovensku zanedlho pribudne Lesnícky náučný chodník Tajch neďaleko Pavloviec a očakáva sa aj otvorenie prvého medzinárodného lesníckeho náučného chodníka v priestore Udavy (Poloniny).

Peter Farárik
Foto: autor

Najstarší Pamätník Jozefa Dekreta Matejovie sa nachádza na úpätí brala v Dolnom Jeleneci pri Starých Horách. Vyhotovali ho podľa návrhu umeleckého sochára Františka Šidlu v r. 1913. Je kultúrnou pamiatkou

chlapca, medika. Paľo Bielik bol hlavným režisérom a autorom scenára. „Boli sme schopní niečo urobiť a podarilo sa nám to veľmi slušne,“ povedal na pamätných miestach a dodal, že do tých čias sa nakrúcal len žurnál, osvetové a dokumentárne filmy.

Nový lesnícky náučný chodník sa nachádza na úze-

Pamätná tabuľa informujúca o nakrúcaní významného slovenského filmu *Vlčie diery*. V tejto dráme zo Slovenského národného povstania sú použité autentické snímky zo SNP a postupu Sovietskej armády